

Aanpak van de opleiding tot zeekajakinstructeur

Door Merel Nip en Luut Voor in't holt, februari 2023.

Inleiding

Wil je gecertificeerd zeekajakinstructeur worden dan kan dat in Nederland via het Watersportverbond (WSV). Het instructeurscertificaat van het WSV wordt landelijk erkend. Het WSV biedt een opleiding tot assistent instructeur (kajakinstructeur niveau 2, KI2) en tot instructeur (kajakinstructeur niveau 3, KI3).

De instructeursopleiding van het WSV is niet discipline specifiek. Het is de bedoeling de opleiding zo in te richten, dat je uiteindelijk aantoonbaar ervaring hebt opgedaan in het discipline waarvoor je instructeur wil worden. Bijvoorbeeld wildwaterkajakken of zeekajakken.

'Hoe dan?' is een vraag die we veel horen. Luut doorliep zijn opleiding tot zeekajakinstructeur in anderhalf jaar (van mei 2021 tot sep 2022). Merel was zijn leercoach. Voor het traject tot KI3 Zee werkten wij in de ELO (elektronische leeromgeving) die toen net door het WSV in gebruik was genomen voor de opleiding tot KI3. Met dit document geven we graag inzicht in hoe wij het hebben aangepakt.

Toelichting standaard WSV opleiding

Persoonlijk leertraject

De opleiding van het WSV is competentiegericht opgebouwd. Je vaardigheden, kennis en houding op dié vlakken die belangrijk zijn als kajakinstructeur zijn het uitgangspunt. Je bouwt zelf een portfolio op. Hierin wordt jouw ontwikkeling in de competenties inzichtelijk. Dit portfolio staat in de digitale leeromgeving van het Watersportverbond: de ELO. In je portfolio in de ELO heeft het WSV opdrachten klaargezet aan de hand waarvan je je competenties kunt ontwikkelen.

Iedereen is anders; de één beheerst een bepaalde competentie bij de start van de opleiding meer dan een ander. Je focust op dat wat jij te ontwikkelen hebt. Dit maakt van de opleiding een persoonlijk leertraject: de invulling ervan verschilt per persoon.

Leertraject met begeleiding - De leercoach

Van het begin tot het eind van je leertraject word je begeleid door een leercoach.

Diegene heeft toegang tot jouw portfolio in de ELO. Diegene begeleidt jou bij de invulling van activiteiten, passend bij jouw persoonlijk leertraject. De leercoach is ook degene die beoordeelt wanneer je een competentie voldoende op niveau hebt ontwikkeld. Wanneer dat voor alle competenties het geval is, zijn de opdrachten in de ELO allemaal als voldoende beoordeeld door je leercoach.

Ontwikkelen via feedback en reflectie op opdrachten - De praktijkbegeleider

Je ontwikkelt jezelf door het maken van opdrachten die al zijn klaargezet in de ELO en door wat verder nodig is in jouw leertraject. Zoals het volgen van workshops of trainingen, boeken lezen, video's kijken etc. Je loopt met kajakinstructeurs mee en geeft zelf les. De opdrachten in de ELO geven daar structuur aan. Je reflecteert op (vooraf) door en voor jezelf geformuleerde aandachtspunten en leerdoelen. Feedback van een praktijkbegeleider helpt hierbij. Een praktijkbegeleider is aanwezig wanneer je een activiteit onderneemt. Achteraf geeft de praktijkbegeleider feedback op jouw aandachtspunten en leerdoelen. De reflectie en feedback

bewaar je in de ELO; wat in de jouw portfolio in de ELO staat geeft zicht op je ontwikkeling.

De competenties die het WSV hanteert:

- Geven van lessen
- Organiseren van activiteiten
- Aansturen van assistenten
- Afnemen van vaardigheidstoetsen

De opdrachten die het WSV in de ELO heeft klaargezet vallen onder één van deze competenties.

De KI3 opleiding vanuit de ELO specifiek maken voor zee

Een uitbreiding van de competenties

- Op zee moet je deelnemers vaardigheden aanleren die op vlak water niet nodig zijn of zelfs niet aangeleerd kunnen worden. Bijvoorbeeld een lage steun in brekende golven, koers houden in bij harde wind en hoge golven of een redding in hoge golven.
- Lesgeven is anders op zee. De omstandigheden en het niveau van de deelnemers zijn minder voorspelbaar, zodat een les vaak maar gedeeltelijk of helemaal niet gegeven kan worden zoals hij voorbereid is. De nadruk komt veel meer te liggen op het gebruik maken van de omstandigheden die zich aandienen, op flexibiliteit en aanpassingsvermogen.
- Organisatievormen, oefenvormen en spelvormen die op vlak water goed werken kunnen op onbeschutte zee vaak niet en andersom.
- Uitdagende omstandigheden op zee kunnen intimiderend zijn voor deelnemers, waardoor er meer nadruk komt te liggen op mentale coaching.
- Meer nog dan op vlak water moet een zeekajakinstructeur tijdens het lesgeven veranderende omstandigheden in de gaten houden, risico's kunnen inschatten en tijdig en adequaat kunnen reageren als er gevaren optreden.

Hoe gebruik ik de ELO als ik KI3 zee wil worden?

- De ELO van het WSV wordt voor KI3 zee op dezelfde manier gebruikt als voor de standaard KI3 opleiding.
- Je kiest voor activiteiten waarmee je je ontwikkelt in de competenties van een kajakinstructeur voor/op zee. Behulpzaam hierbij is bijlage 1. Dit is een overzicht met activiteiten die een zeekajakinstructeur doorgaans in zijn repertoire heeft. Het is gebaseerd op een document dat in gebruik was bij de instructeursopleiding vóór de ELO.
- Behulpzaam is ook bijlage 2: hierin staan de hoofdstukken en paragrafen van de ELO (d.d. 03 feb 2023). Voor het KI3 zee traject geef je aan de onderdelen een zee specifieke invulling.

Wat als ik al gecertificeerd KI3 vlakwater ben?

Ook dan bepaal je met je leercoach wat er voor jou nodig is om te zorgen dat je competent bent op zee. Bijlage 1 en bijlage 2 zijn hierbij behulpzaam, door te kijken naar de zee specifieke activiteiten in combinatie met de opdrachten in de ELO.

Specifiek voor zee en aanvullend op vlakwater A zijn de onderdelen:

Lesgeven

- Planning Jaarplan cursisten → voor zee
- Cursus Zeevaardigheid (op zee) (ZV) inclusief theorie
- Observeren van een instructeur → op zee
- Zeekajakopleidingsweek(end) als leerling-instructeur

Organiseren

- (Dag)activiteiten organiseren → op zee

Aansturen

- Lesgeven met een assistent-instructeur → op zee
- Waarvan observeren van een instructeur → op zee
- Waarvan zelf assistent zijn → op zee

Toetsen (voorbereiden en afnemen)

- Examineren ZV (incl. theorie-examen)
- Examineren KVT → op zee

Praktisch aan de slag

We hebben het opleidingstraject invulling gegeven en gepland tijdens een aantal gesprekken. Dit zag er zo uit:

Startgesprek

- Toelichting opleiding en beoordelingsproces WSV (door de leercoach)
- Motivatie formuleren (door de KI3 in opleiding)
- Competenties toelichten (leercoach) en competentiescan bespreken

Hierna vult de KI3 in opleiding de competentiemeter in.

Vervolggesprek: vormgeving van het persoonlijk leertraject

- Competentiescan doornemen
- Focus bepalen
- Leerdoelen formuleren (zoek op internet op 'leerdoelen smart opstellen')
- Activiteiten aan de geformuleerde leerdoelen koppelen. De opdrachten uit de ELO en activiteiten relevant voor zeekajakken schuiven op dit moment als een puzzel in elkaar.

Hierna plant de KI3 in opleiding de activiteiten in, incl. praktijkbegeleiding. Vervolgens gaat de KI3 in opleiding aan de slag. Per activiteit worden relevante documenten ingevuld en in de ELO gezet.

Tussenevaluatie

- Bespreken: hoe gaat het tot nu toe, wat gaat goed, waar loop je tegenaan?
- Motivatie opnieuw formuleren (is die veranderd, hetzelfde).
- Wat voor zeekajakinstructeur wil je zijn, wat wil je kunnen, wat heb je daarvoor nodig (= A)?
- Vooruitblik: activiteiten selecteren & plannen die je helpen in je ontwikkeling tot A
- Terugblik op de (na het startgesprek ingevulde) competentiescan: wat is de stand van zaken, wat is er nog nodig om op niveau te komen, activiteiten selecteren & plannen die hiervoor nodig zijn, focus bepalen.
- Indicatie verder verloop van het traject en uitleg afronding traject

Hierna plant de KI3 in opleiding (opnieuw) activiteiten in, incl. praktijkbegeleiding. KI3 in opleiding vult het portfolio verder aan. Tussendoor blijft er contact tussen leercoach en KI3 in opleiding.

Afrondingsgesprek

- Toelichting afronding opleiding en beoordelingsproces WSV door de leercoach
- Terugblik op opleiding en vooruitblik: hoe en waarmee verder na de opleiding?
- Invulling en planning beoordeling

Hierna volgt de afrondingsfase.

Bijlage 1: Overzicht activiteiten KI3 zee

Dit is een overzicht met activiteiten die een zeekajakinstructeur doorgaans in zijn repertoire heeft. Het is gebaseerd op een document dat in gebruik was bij de instructeursopleiding vóór de ELO.

Lesgeven

Planning eigen opleiding
Planning jaarplan cursisten
Cursus Introductie kajakvaren (IK)
Cursus Kajakvaardigheid A (KVA)
Cursus Kajakvaardigheid B (KVB)
Cursus Zeevaardigheid (op zee) (ZV) inclusief theorie
Observeren van een instructeur
Lesgeven aan kinderen
Lesgeven aan scholieren
Een zeekajakweek(end) als leerling-instructeur
Brandingvaren

Organiseren

(Dag)activiteiten organiseren

Aansturen

Lesgeven met een assistent-instructeur
Observeren van een instructeur
Zelf assistent zijn

Toetsen (voorbereiden en afnemen)

Examineren KVA
Examineren KVB
Examineren ZV inclusief theorie-examen
Examineren KVT
Minimaal 1 examen organiseren inclusief WSV-administratie

Mogelijk ondersteunende workshops

Cursus Didactiek
Cursus Kajaktechniek
Cursus Blessurepreventie
Cursus Levensreddende handelingen

Bijlage 2: Overzicht ELO KI3

D.d. 03-02-2023.

- A. Welkom in de instructeursopleiding
- B. Hoe werkt deze opleiding?
- C. Intake
 - 1. Kies je leercoach
 - 2. Watersport CV Opdracht
 - 3. Competentiescan Opdracht
 - 4. Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG)
- D. Discussieforum en klaslokaal
- E. Opdrachten - Geven van lessen
 - 1. Weersverwachting
 - 2. Warming-up
 - 3. Aanleren techniek
 - 4. Beginners
 - 5. Gevorderden
 - 6. Jeugdigen
 - 7. Lessenreeks
 - 8. Veilige (leer)omgeving
 - 9. Blessurepreventie
 - 10. Begeleiding leercoach 1
 - 11. Begeleiding leercoach 2
 - 12. Begeleiding leercoach 3
- F. Opdrachten - Organiseren van activiteiten
 - 1. Organiseren
- G. Opdrachten - Aansturen van assistenten
 - 1. Voorbespreken
 - 2. Observeren
 - 3. Nabespreken
- H. Opdrachten - Afnemen van vaardigheidstoetsen
 - 1. Niveau bepalen 1
 - 2. Niveau bepalen 2
- I. Workshops en samenwerking
- J. Afronding
 - 1. Toetsplan Instructeur 3
 - 2. Bewijsstuk(ken) eigenvaardigheidseis
 - 3. Groen licht van je leercoach
 - 4. Examenkandidaten
 - 5. Vraag je examen aan!
 - 6. Beoordeling